

Liber

dixit deus: et ita etiam de illo scriptum est
semel. et iterum: quod dominus posuit verbum
in ore eius. et de istis ambobus quod nesciat
quod non pertineant ad sortem iustorum siue
sanctorum: qui ut iam dictum est **Psal.**
lxxxj. **D**es dii et filii excelsi sunt. Unde
diligenter notandum: quia signanter dictum
est. Dominus posuit verbum in ore eius:
ut subintelligat prudens auditor: et non etiam
in corde eius quod esset. utique factum esse ad
eum verbum domini: quia videlicet ad cor
nunquam sine amore cordis pervenit verbum
domini: nec deesse potest quin dii sint et
filii excelsi omnes ad quos sic accedit verbum
domini.

Que causa sit quod nusquam in legislatione
ita dictum est. factum est verbum domini
ad moysen. **Capitulum xxvj.**

Horte dicit ali
quis. Num ergo moyses pro-
pheta domini minor est aut minus
dignitatis habet quam ceterorum aliquis quod
de illo scriptura sic nusquam refert. factum est
verbum: vel factum est ad moysen sermo
domini. Numquid ob hoc minus habet quam
ceteri qui propter factum ad se sermonem
dei dicunt et sunt filii excelsi. ad hec inquam
Non utique in hoc derogat moysi. de quo
non ignoramus scriptum **Exod. xxxij.**
quod loquebatur ad eum dominus facie ad
faciem sic loqui solet homo ad amicum suum.
de quo itidem habemus scripte testimonium
dicentis **Genes. xxxij.** **E**t non sur-
rexit propheta ultra in israel sic moyses
quem novisset dominus facie ad faciem in
omnibus signis atque portentis. Magis
autem diminui sentimus dignitatem legis que
per moysen data est compatione gratie:
circa quam prophetas versari manifestum est
compatione testamenti quod ad abraham
firmatum est. cccc. et xxx. annos antequam
daretur lex. Multo namque minor est lex
et minus dignitatis habet: adeo ut dicere
non dubitet quod nequaquam circa ceremonias
legis: cor dei aut verbum domini versari
dignatum est. et unde hoc probari potest
Ex ipso verbo domini maxime dicitur in ieremia
dicit **Ieremie. vij.** **H**olocaustrata

Quintus

vestra addite vicinis vestris et comedite
carnes: quod non solum locutus cum patribus
vestris et non precepi eis in die qua eduxi
eos de terra egypti. **De verbo holocausti**
stomatium et vicinarum: sed hoc verbum
precepi eis dicens. Audite vocem meam et
ero vobis deus: et vos eritis mihi populus
et ambulare in omni via quam mandavi
vobis ut bene sit vobis. **Ieremie. vbi est**
Itaque dum legimus passim in scriptura
legis: locutus est dominus ad moysen et
aaron. et deinde subsequitur tale quid. **Hec**
est religio: sic et sic offeretis: hoc vel illud
in sacrificando observabitis. In prophetis
autem ut in isto non sum locutus: et non
precepi de verbo holocausti stomati et victi-
mari et in david. **Psal. xlix.** **N**unquam
manducabo carnes sauroz aut sanguine
hircorum potabo. **S**ed inquam hec legimus
quonia non potest solum scripta siue legalis:
siue prophetica siue psalmistica. necesse est
diversos esse loquendi modos ita differetes
sic differunt voluntas et permissio. Nam si
permissione locutus est dominus legem
cerimoniarum siue sacrificiorum: videlicet
considerando tunc ipsi qualitatem hominum
qui utique ab eiusmodi sacrificiis arceri non
possent. et si non liceret eis domino carnes
sacrificare sine dubio demonibus sacrifici-
carerent. At vero si voluntate sua locutus
est ad abraham: et si voluntate sua locutus
est ad moysen: si voluntate sua locutus
est in prophetis. Pulcre igitur
discernis leges vel audientis factum ad illos
esse verbum domini: si quid sub hac enun-
tiatione dictum vel scriptum est. scias non
posse infactum manere: non posse vetera
secere: non posse mutari: non posse infirmari
faciliusque celum et terram transire quam quicquam
de verbo illo minui vel preterire.

Incipit liber sextus

**De regibus et regnis que oberunt ver-
bum domini ut dicantur capita draconis
causa fuerit magnitudo iniquitatis.**

Capitulum primum

Folium

De regibus

De regibus et regnis que capita draconis antiqui meruerunt dici propter magnitudinem iniquitatis: Omnes enim iniqui dicuntur et sunt membra diaboli. Et diabolico spiritu pleni: oderunt verbum dei. Illa autem regna siue illorum reges regnorum sic preeminabant hominibus iniquis quomodo in corpore caput preeminet membris: et sic subseruierunt illis aduersus deum omnes iniqui quomodo membra subseruiunt capiti. **Ac** ergo illis quod quantum preeminuerunt in potentia: tantum pregrauantur in sententia: quantum in gloria: tantum in pena. Ita ut de singulis eorum iusticia dei dicatur. **Apoca. vii.** Quantum glorificauit se et in delicijs fuit tantum dante ei tormentum et lucrum. Item et illud quod ad primum se ad pharaonem regem egypti dictum est ad vnumquodque illorum capitum dictum esse vel dici potuisse subintellige. **Jocirco** posui te ut ostendam in te fortitudinem meam et narret nomen meum in omni terra. **P**unc iam de prelijs ubi dei et tercij capituli sermonem ingrediamur. **De** regno assiriorum et regno babiloniorum qua ratio debent pro capite vno deputari. **Capitulum. ij.**

Postquam israel id est decem tribus que tribui iuda et domui dauidice de propinquo imminere hostis capitalis in assirios translatus est nihil moratus draco ille magnus. id est diabolus regnum assiriorum prestim induit: et hoc sibi caput accessisse arbitratus est ad delendam tribum vel domum illam apud quam testamenti dei et promissionis fides erat reposita: sed non preualuit: non illo regno taliter velut capite uti potuit. Quia sicut iam superius memoratum est. **iii. Re. xix.** **V**enit angelus domini nocte et percussit castra assiriorum. c. lxxv. milia. **C**unq; diluculo surrexisset vidit omnia corpora mortuorum et recedens abiit: et reuersus est semacherib rex assiriorum et mansit in ninive: cumq; abo-

rlv

ret in templo nethach deum suum: abraham melech et sarasar filij eius percusserunt eum gladio. **Completa**q; est consolatio domini dei dicentis ad ezechiam. **iii. Re. xx.** **S**ed et de manu regis assiriorum liberabote et ciuitatem hanc: et peregam urbem hanc propter me: et propter dauid seruum meum. **J**ocirco regnum illud de numero capituli draconis non extitit: quod promissionis locus non lacerauit: quis lacerare voluerit: sed quod ab eodem climate postmodum surrexit regnum babilonis: tertium recte comparat caput draconis in quo et facies est leonis ut legimus in visione danielis: vel certe quoniam regnum assiriorum propter magnitudinem superbie potentie vel potentis superbie: quos suum dilatauit et verum deum dominum blasphemauit vere fuit hostis capitalis computet simul cum regno caldeorum in vno capite draconis. **S**i quidem in propheta ubi dictum est. **Johe. j.** Residuum cruce comedit locusta et residuum locuste comedit brucus et residuum bruci comedit rubigo. **P**er crucem virasque nationes assiriorum atq; caldeorum cum prescoporum auctoritate doctorum intelligimus. **Q**uod venientes ab eodem climate terra iuda deuastauerunt: sicut per locustam regnum per sazar et medorum: per brucem regnum macedonum per rubiginem regnum romanorum. **De** bono zelo dei et malo diaboli: quomodo sint contrarij et contrarie se habuerint circa domum dauid in qua repositum erat cum iuramento verbum promissionis. **Ca. ij.**

Quartum est itaq; zelo vtrumque maximo hic zelo bono: illine zelo malo. **Z**elus namque bonus est: zelus domini exercituum. **Z**elus malus est zelus diaboli draconis: antiqui capitis inimicorum. **A**terq; zelus primum istarum circa genus humanum. et tunc maxime circa tribum iuda et circa domum dauid scerebat. **I**ste in bonum: ille in malum: vtrumque itaq; diffinire libet. **Z**elus bonus est diligere bonum: odisse autem vicia bonum. **Z**elus malus odisse bonum: diligere autem vicia bonum. **I**lius boni zeli seruoze magnum in obediendo vicia bonum: illic bea

Liber

dum premisso similis ioseph **iiii. Re. xxiiij.**
Non fuit qui reuertetur ad dominum in ore
corde suo: neq; post illum similis illi sur-
rexit: statim subiunctum est. **Veritatem** non
est auersus dominus ab ira furoris sui ma-
gni quo iratus est furor eius contra iudam
propter irritaciones quibus puocauerat eum
manasses. **Dixitq;** etiam iudam auferas
a facie mea sicut abstuli israel. **Porro**
in diligendo homines de eiusdem zeli boni ser-
uore circa idem tempus per prophetam
dictum est **Jer. xxiiij.** **Si** irritum fie-
ri potest pactum meum cum die: et pactum
meum cum nocte: ut non sit dies et nox in
tempore suo: et pactum meum irritum esse po-
terit cuius dauid seruo meo: ut non sit ex eo
filius qui regnet in domo eius. **Paut** du-
bitum quoniam e contra zelo malo diabolus ma-
chinaretur quatenus deficeret domus da-
uid: nec esset ex eo filius qui regnaret in
trono eius et hoc actum esse putauerunt
membra eius scilicet omnes iniqui quando ab-
latus est iuda sicut ablatus fuerat israel
de terra sua cuius tamen captiuitas non
similem finem habitura erat futurum quia
pe erat illud propheticum in osee dictum
Osee. i. **Et** non addam ultra misere-
ri domui israel et domui iuda miserebor
filium ex dauid qui regnet in trono eius.
certum est esse christum: de quo ad maria
angelus **Lu. j.** **Et** dabit illi inquit do-
minus deus sedem dauid patris sui. **Et** ex
de regno ipali et carnali filiorum dauid suc-
cessionem neq; dictum neq; factum est. **Et**
salua dei veritate iam dudum nullus talis
sedet in trono dauid cum irritum factum
non sit pactum dei cum die: et pactum ei-
us cum nocte sitq; adhuc dies et nox in
tempore suo.

De initio certaminis tercij capituli con-
tra verbum dei et quod draco aduersando pre-
buerit obsequium. **Juxta** illud **Job. xl.**
Numquid feriet tecum pactum et accipiet
es eum seruum sempiternum **Ca. iiii.**

Amito certaminis
iam nunc dicendum: quia valde impares con-
gressi sunt. **Hinc** deus siue verbum dei
inde draco siue regnum iam dictum caput

Sertus

draconis tercium quod longe impares con-
gressi sunt. **Nimirum** velut si congregiantur
seruus contra dominum et in ingrediendo iu-
ratum illi prestet obsequium. **Dulce** hoc
innuit ipse dominus cum et ipsum diabo-
lum et ministrum eius regem babilonis
sibi asserit esse seruum. **Dicit** enim de ipso
diabolo ad beatum iob **Job. xl.** **Numquid**
quid feriet tecum pactum et accipies eum
seruum sempiternum. **Subaudiendum** nam-
que sicut feriet mecum pactum et sic ego acce-
pi eum seruum sempiternum. **Subaudiendum**
etiam est non voluntate sed effectu
quod voluntate quidem spiritus est aduersarius:
effectu autem mihi inquit et electis meis spiritus
in bonum cooperatur. **Exempli gratia:** ut nunc
mihi in te et tibi in me bene est cooperatus
ut et tu qui eras ignotus et presens ipse et
omnibus superuenturis seculis in celo: et in
celo notus habearis et inclius. **Et** ego de
te exemplum habeam patientie proponen-
dum et futurum electis meis omnibus
quicumque in seculo tribulandi sunt variis
tribulationibus. **Dicit** itidem in ieremia
de ministro eius rege babilonis **Jer.**
xxvij. **Nunc** itaque ego dedi omnes terras
istas in manu nabuchodonosor regis ba-
bilonis serui mei. **Item Jer. xxv.**
Ecce ego mittam et assumam nabuchodo-
nosor regem babilonis seruum meum
Subaudiendum est eodem modo quo et de
diabolo cuius ille typum gessit meum non
quidem intentione: sed tamen cooperatio-
nem seruum quidem non voluntate sed nihil-
ominus effectu mihi seruientem meo pro-
posito proficientem.

Quomodo vel in quo malus ille ser-
uus nabuchodonosor: eo ipse verbo dei co-
operatus fuerit: **Cap. v.**

Quis non audi:
eo ipse verbo dei verbo deo co-
operatus sit quis non audiuit: quis nescit
vocem illam dei iuramentum illud verbi
dei **Psal. lxxvij.** **Semel** inquit iurasti
in sancto meo si dauid mentiar. **Quid** iu-
rasti deus: et in quo non mentiris dauid.
Donam ait in seculis seculi semen eius

Folium

femeu eius incertum manebit. Si autem dereliquerit filij eius legem meam et i iudicijs meis non ambulauerint etc. ut sup memoratum est: hanc veritatem dei: hoc iuramentum minaz domini ut adimpleret ut ope perficeret audiuit ille malus seruus iam ex parte factum fuerat et nos supra memorauimus quod fluxum iniquitatis que de domo achab regis israhel per uxorem eius iesabel usque in domum dauid perfluxerat: visitauerat dominus in virga et in verberibus percussio ioram genero achab et iesabel: et exterminata omni domo eius per unum puulum. Joas quem furata est iesabel amica ne vllum interficeret orphelia cum ceteris auia crudelissima. Et ille reliquie domus dauid taliter percussio non doluerunt disciplinam recipere remuerunt. Dum ipse ioas tantillum reseruatus non est recordatus misericordie quam fecerat. Joaida pontifex secum sed interfectum filium eius zachariam sacerdotem dicentem. Quare transgredimini preceptum domini. Similiter et ceteri preter ezechiaz et ioham peccauerunt. Amplius autem manasses filius eiusdem ezechie irritauit dominum et seduxit populum ut faceret malum super gentes quas perituit dominus a facie filioz israhel. oportebat igitur ad huc virgam eleuari et verbera multiplicari: et sic visitari iniquitates et peccata filioz dauid: quod non modice dereliquerant legem domini non mediocriter prophanauerant iusticias domini: imo plus quam decem tribus quas perpetue captiuitati tradiderat idem iudex deus.

De eo quod venit ierusalem et obsedit et cepit eam et incendit Nabuzardan princeps militie domum domini et domus regis et omnes domos iherusalem

Capitulum. vii

Quomodo tanquam in hoc negocio malus ille seruus domino deo seruit: venit et hierusalem obsedit: et cepit eam et incendit nabuzardan princeps militie domum domini et domum regis: et omnes domus iherusalem et totum murum per circuitum iherusalem

rlvi

rusalem destruxit et translatus est iuda de terra sua. Ne tali seruo ve illi per huiusmodi seruitio virga furoris domini: et baculus ipse erat sicut de assur dictum est. et de ipso quoque rege babilonis scriptum est. Ysa. xliij. Contriuit dominus baculum impioz virgam dominantium cedentem populos in indignatione plaga infamabili subicientem in furore gentes persequentes crudeliter. Ipse non sic arbitrabatur et cor eius non ita estimabat sed quod sic agente visitaret dominus in virga iniquitates filioz: et in verberibus peccata coruz sed in fortitudine inquit manus mee feci et in sapientia mea intellexi. Hoc tale erat ac si glorie securis contra cum qui secat in ea: aut si exaltet ferra contra eum a quo trahit. vel si eleuet virga contra leuante se et exaltet baculus qui utique lignum est. nam quod gloriatus contra dominum fuerit et cor eius exaltatum et eleuatum nimis. Illud satis indicat quod in persona eius diabolus arguit qui utique propter superbiam et exaltationem inordinatam de celo noscitur cecidisse rex super omnes filios superbie. Ysa. xliij. Sumes aut dominus parabolam istam contra regem babilonis et dices. Quomodo cessauit exactor: quicquid tributum: quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Ysa. xliij. Nabuchodonosor diabolus propria quadam similitudine valde similitudine gesserit. Capitulum. vii.

Congruentia nimirum sicut in illum hominem tanquam in diabolum: sic in diabolum tanquam in hominem illum vehementer inuenitur fortitudo verbi dei: quod filius superbie regi suo diabolo propria quadam similitudine valde de similitudine gessit. Diabolus namque genus humanum in primis partibus de celesti iherusalem duxit captiuum: et nabuchodonosor unicum tunc ipse dei populum captiuum ab illa terrena iherusalem: que illius superbie ciuitatis magnas et notas gessit similitudinem. Nam in superna iherusalem deus videtur. In ista terrena iherusalem solum erat templum in quo deus adorabatur. Propterea sicut sola tunc illa ciuitas

Liber

DAUID diuini cultus habuit religionem: ita
cōmune cum superna ciuitate dei posse
dit nomen vt vocaret iberusalem quod ē
interpretatum visio pacis: licet terrena il
la ciuitas non sicut nomen ita rez quoq;
que signat nomine habuerit. Alioquin ita
non esset similitudo: sed idem. Itaq; sicut
dauid rex huius terrene iberusalem xpm
p̄figurauit regem sup̄ne iberusalem. sic
nabuchodonosor rex illius babilonis dia
bolum signauit principem mundi: ac pos
sestorem eterne confusiois. Babilon il
la z iberusalem terrena imaginem siue si
militudinem nobis demonstrant in semet
ipsis duaz partium vniuerse creature ra
tionalis: quaz vna ciuitas dei viuētis al
tera dicit: z est ciuitas diaboli. Altera ex
hominibus bonis z angelis bonis: altera
p̄stat ex hominibus malis z angelis ma
lis. Propterea cum audimus dauid di
centem in spiritu psal. c. xxxvi. Super
flumina babilonis illic sedimus z fleui
mus. Veraciter illum de semetipso quoq;
hoc dicere sentimus: quia non quidem
ad illius babilonice captiuitatis tempora
peruenit: imo longe precessit sed in illa e
rat captiuitate sicut z omnes electi dei cu
ius similitudinem in ea quam futura pre
uidebat illo populo spiritualiter intellexit
Igit̄ effectu quidem vt supra dictum est
nabuchodonosor exiit domini seruus: s;̄
voluntate satelles diaboli precipuus.

Quomodo sub virga illa inter verbe
ra illa postus filijs dauid custodiuit deus
quod promisit: quod iurauit in sancto suo
Misericordiam autem meam non disp
gam ab eo psal. lxxxvii. Lapi. vii

Uirga illa
inter verbera illa postus filijs
dauid. Nōne custodiuit deus
inuitē veritatis quod pmisit quod iura
uit in sancto suo psal. lxxxvii. Misericordiam autem meam inquitens non disp
gam ab eo. Plane custodiuit z quis dis
ferret illam misericordiam suaz scilic; cri
stum suum: non pmisit eos desperare vel
suspiciari q; adeo fuisset iratus prop̄ ini
quitates eoz z peccata vt vellet propba

Sertus

nare testamentum suum z que p̄cesserāt
de labijs suis facere irrita. Venit ad ca
p̄nios processit cum captiuis verbuz bo
num: z sermo fidelis z p̄cones suos et
prophetas suos victores z victorie sue si
gniferos effecit: ita vt quemadmoduz di
xit ad moisen Exo. vii. Ecce consti
tui te deum pharaonis: sic etiam diceret
z faceret quempiam ex illis deum esse f
gis babilonis. Danie. i. Receidit enī
in faciem suaz nabuchodonosor rex z da
nielē adorauit z hostias z incensum p̄
cepit afferi vt sacrificaretur ei. Hoc fe
cit verbum bonum: verbum dei: ostendē
do semetipsum danieli z socijs eius per
miras z magnificas visiones quibus pio
rum confirmata est fides captiuoz con
ualuit spes desiderantium caritas confor
tata est: secundum multitudinem doloruz
in corde ipsozum consolationes domini le
tificauerunt animas eozum. Ante captiui
tatem illam raro inuenimus demonstra
tas prophetis visiones imaginarias futu
ri z venturi ad incarnationem: z de mun
di principe diabolo triumphaturi verbi:
sub ipsa vero captiuitate non tantimodo
legimus factum ad eos verbum domini
Verum etiam vidisse eos imagines re
uerendas: visiones p̄solatorias regis inui
cti victoris regnaturi verbi dei incarnan
di verbi filij dei filij hoīs. In his ezechiel
sermone distictior. Daniel aut̄ quanto
plauis tanto ad legendum delectabilior
z ad intelligendum dulcior. Non presen
tis z propositi visiones illas perscrutari:
sed hoc tantum considerare quomō vel
quali ordine virgam illam siue baculum
illum confregit dominus in quo visua
uerat iniquitates siue peccata filioz qua
ratione conceptus beate mulieris in vte
ro habentis z clamantis contriuerit illō
tercium caput draconis id est regem siue
regnum babilonis conceptum illum id ē
fidem seminis abrahe fidem verbi incar
nandi deuorare cupientis.

z nabuchodonosor vbum dei p̄ ppbe
tā semel z itez percussit z qz de supbia sua
correctus nō ē tertia vice d folio regni d
cussit z qsi bouē dementauit La. ix.

Folium

Primo notan

Primo quia tribus vicibus percussit reges ipsum nabuchodonosor verbum dei: et quia prima et secunda percussione non est submissus ab altitudine superbie sue: tertia vice sic percussit eum ut de folio suo decussus: et mente alienatus. forasque ciecus ab hominibus: cum feris habitaret: et cum feris pabulum haberet: senemque ut bos comederet: et rore celi infunderetur atque ita super eum septem tempora mutarentur. Post hec regnum eius regnum babiloniarum numeravit deus et complevit.

De somnio nabuchodonosor quod in illo verbi vel sapientie dei sit multiplex ratio. Capitulum x. Somnium vidit nabuchodonosor et contritus est spiritus eius et somnium eius fugit ab eo. In illo somnio ratio multiplex est pertinet ad sapientiam verbi dei promissiones aduentus sui confirmare volentis et solari omnes qui expectabant eundem aduentum suum maximeque illos qui tunc temporis tenebantur captivi sub eodem rege quod somnium vidit. Primum est considerare sacramentum eiusdem somnii. Deinde quod

non ipse daniel vel alius quis sanctus propheta domini qui dignus esset visione dei sed homo sine deo: nabuchodonosor somnium vidit huiusmodi homo iniustus et pessimus: sicut tres pueri missi ab eodem in caminum ignis ardentis in oratione sua testantur. Et tradidisti nos in manus inimicorum iniquorum et pessimorum prevaricatorumque et regi iniusto et pessimo ultra omnem terram. Deinde et illud considerandum: quod non ante inuentus est daniel qui somnium reuclaret et interpretationes eius aperiret donec egressa esset sententia ut sapientes interficerentur: quia non poterant regi indicare somnium et divinationem eius: nec ante fuerat ipsi danieli nisi prius ingressus ipse rogaret regem ut tempus daret sibi ad indicendam solutionem. Tandem et illud in laudem domini nostre admirationi non debet abesse quod per hanc occasionem captivos sic honoravit: ut nabuchodonosor suus ipsorum captivatorum cadere in faciem suam et adoraret dantelem hominem mortalem quoniam mirabilem mirabilis dei prophetam.

De sacramento eiusdem somnii quod oportunitatem quamque necessariam exponit eius captivo populo consolationem contulerit. Capitulum xi.

Sacramentum

Somnium iam non tantummodo legendum didicimus verum etiam videndo agnouimus. Nos enim sumus in diebus nati et renati quibus deus celi fecerat regnum quod interitum non dissipabit: et regnum eius populo alteri non traditur per quod comminui et consumi manifestum est regnum aureum quod tunc erat babilonis regnum medorum et persarum quod successit argenteum regnum ericorum quod deinde fuit macedonum: regnum romanorum quod quondam erat ferrum iam autem ex magna parte cepit esse luteum. Videmus sic factum esse et fieri secundum quod ille vidit quod de monte abscisus est lapis sine maculis et comminuit testam et ferrum et es et argentum et aurum et lapis qui percussit et abducit.

Liber

iudicio percussurus est regna hec: ita ut nullus locus inueniat eis factus est mons magnus et impleuit vniuersas terras que palatium factum est vniuersae terre que vbius caro factum est. i. homo factus de virgine absque manibus complectentium. rex regum est et dominus dominantium. Sacramentum istud tunc per danielum et socios eius reuelatum magnam et oportuna consolationem prebuit humilitati captiuorum in sua captiuitate spem quam habebant de promissione dei suspirantium. Quanta enim putas illos tunc habuisse mestitiam et cordis lassitudinem: quas suspiriosam cum viderent tardare regnum dei: et interea regna mundi caputque regnorum regnum babilonis quasi sub sole matutino patis residere in solis et subsilire in turribus et in equis. Oportet tunc ergo tale somnium tantum omnes misterium merentium fatigationi subuenit ut scirent iam tunc in paciencia sua possidere aias suas: non aspiciendo presentia sed prospiciendo futura statimque malorum instantium consolando per spem futurorum bonorum.

¶ Non esse valde mirandum quod non ipse daniel aut alius quis deo dignus: sed nabuchodonosor tantum tale somnium viderit.

Capitulum. xij.

Quod non ipse daniel aut alius quis deo dignus sed nabuchodonosor tale tantumque somnium vidit homo iniustus et pessimus. Recte miraremur propter indignitatem eius si non ipso fuisset conterritus somnio: et somnium eius fugisset ab eo. Nunc autem quomodo conterritus est spiritus eius: et somnium fugit ab eo non miramur: scientes iusticie ordinem: quod sicut reuera nulla participatio luci ad tenebras: nulla est uentio christi ad belial: sic nulla est pars anime impie cum verbo dei: nulla comunicatio stulto et iniquo cum consilio dei. Est autem et erat in illo tali somnio verbum verum et consilium dei profundum. Quomodo ergo anima stulti et impij anima discissa et nulla salute diuini nominis religione composita coniungere possit

Sextus

rem tanti sacramenti quam viderat. Non quisque illud obiciat quod pharaon somnium vidit et memoria retinuit et dicat que ventura erant ostendit deus pharaoni: quod videlicet nec ille pharaon impius erat ut nabuchodonosor: quod presagium fuit eterni regni dei. Igitur quomodo vidit quidem somnium sed mente inquit confusus ignoro quid viderim non illum verbo siue consilio dei: putemus admissum: imo a visu quo dignum non erat sciamus cum iusta indignatione repulsum. Nam hoc ipsum quod dicit et mente confusus ignoro quid viderim et quod idem deum est: somnium fugit ab eo. Satis inuit quod taliter somnians iram contra se prouocauerit ut quomodo diceret illi somnians. Tu quomodo. quicquid de huiusmodi somnium presumisti. Et tamen veraciter presumptuosa et superba cogitatio causa fuit eiusdem somnii sicut et ipse testatur daniel. **Dani. ij.** Tu inquit rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurum post hec. Quasi iam aliquid factum esset in eo quod ipse erat rex et quasi regno suo maius vel melius aliquid fieri non potest cogitabat quid esset futurum post hec. Respondit cogitationibus eius deus ita ut ille mereret scilicet ut non quidem intelligeret: nec ferre possit: sed tamen quippiam circa se actus esse remisceretur attonitus atque confusus.

¶ Quomodo vel in quo deus et verbis eius crudelitate illius misericorditer vitabatur precipiens ut omnes sapientes babilonis punirent non valentes dicere somnium et interpretationem eius.

Capitulum. xij.

Et ille quidem adinueniendum et consequendum quod sibi effugerat somnium crudeliter audis et aude crudelis extitit dum in furore ut ira magna precepit ut perirent omnes sapientes babilonis. Quia somnium non poterant indicare sibi. Deus autem et verbum eius illa crudelitate eius eo nesciente misericorditer

Serius

Folium

videbatur. in quo in eo videlicet vt reuelaturus tam grande mysteriū prius omnes attentos faceret. **H**isteria namq; verbi dei margarite sunt. Arioli vero z magi z malefici z caldei simul cum rege suo curti babilonij porci erant: coram qualibus margarite eiusmodi mittende non sunt. si daniel aut alius quis de sociis vel concauiuis eius somniū illud vidisset: et interpretationem eius coram babilonijs expo-
Uis tandem nō miratur qd ille seuus vt leo seu qsi leena rex nabuchodonosor audita veritate somnij cecidit in facie suā z danielz adorauit. **A**nquid hoc vera deuotione compunctus fecit. nūquid deū verū in homine seruo eius diligendo ho-

De eo qd cecidit in faciem suam z daniellem adorauit.

Capitulum. xiiij.

Quis tandem nō miratur qd ille seuus vt leo seu qsi leena rex nabuchodonosor audita veritate somnij cecidit in facie suā z danielz adorauit. **A**nquid hoc vera deuotione compunctus fecit. nūquid deū verū in homine seruo eius diligendo ho-

xlviij

norauit: aut honorando dilexit. repugnat valde qd sequitur **Daniel. iij.** **Q**uia fecit auream statuaz mire magnitudinis z nolentes illam adorare tres pueros syrac mysac z abdenago mitti iussit in fornacem ignis ardentis. **E**t quis est inquit deus qui eripiat vos de manu mea. ergo illud potius sentiendum: qz sicut vbi vidit somnium conterritus est spiritus eius ab eo: z mente est confusus. **I**ta vbi audiuit z audiendo sensit fortitudinem presentis verbi dei ex ore hominis ad quez reuera factū fuerat verbū domini: cuius in corde veraciter habitabat. cuius ex ore mirabiliter sonabat verbum domini ferre nō potuit: sedere aut stare nō valuit sed cecidit: z sic adorauit: sic confessus est. quomodo demones ipso incarnato z presente con-
De aurea statua quā crexit. z qd prius pro cultu ydolatrie non parentibus sibi penam stauerit. Daniel. iij.

Capitulum. xv.

Nabuchodono-
 sor rex fecit statuam auream: altitudine cubitorū sexaginta z latitudine cubitorum sex: et statuit eam in campo durā puincie babilonis. **I**taq; nabuchodonosor rex misit ad cōgregandos satrapas magistratus z iudices duces z tyrānos et prefectos omnesq; principes regionum vt conuenirent ad dedi-

Liber

cationem statue quā crexerat nabuchodonosor rex. Ecce qualiter adiuuat impleri veritatem dei: veramq; interpretationes somnij sui malus seruus domi. ecce causam ppter quā in somnio designatus fuerat per aureū caput statue. dicente interpretē. **Daniel. ij.** **Q**uius statue caput ex auro optio erat. & tu rex caput aureus es. **G**rade caput ydolatrie reuera factus est nabuchodonosor talē statuā faciendo & multitudines populorum ac principum ad dedicationē eius inuitando clamante valenter preconē. **Daniel. iij.** **V**obis dicite populis tribubus & linguis. in hora qua audieritis sonitū tube & fistule et cythare sambuce psalterij & symphonie et vniuersi generis musicoꝝ cadentes adorate statue aureā quam constituit nabuchodonosor rex. **S**i quis autem non prostratus adorauerit cadē hora mittetur in fornacem ignis ardentis. **N**ulla vsq; scriptura meminit quēq; ante illum tantum habuisse fundandē ydolatrie studium tāz horribile: ne dicā preciosum conlasse vel subisse simulacruꝝ tam crudele pro cultu ydoli pposuisse edictū. **R**ecte ergo calix aureus babilon dicitur per prophetā inebrians omnem terrā: recte nihilominus vniuersitas impioꝝ ydolatrie studenūz scribitur vel demonstratur. **A**poca. xvij. **H**abens poculum aureum in manu sua plenum abominationūz et immundicie fornicatiōis eius: & in fronte eius scriptūz misterij babilon: magna mater fornicationum & abominationū terre. **C**alicez siue poculū babilonis dulce intelligimus deceptionem eiusmodi vel simile illi quā tunc ppinat rex illius noīe & re babilōis ad illicendos populos adhibuit sonitum tube fistule & cythare sambuce psalterij & symphonie et omnis generis musicoꝝ: vt festiua sonozū suauitate inebriati omnes populi et tribus et lingue caderent adorando statue aureā hominis corruptibilis: qđ vere cadere est.

Cur scriptū sit calix aureus in manu babilonis. & que regna quatuor per aurū argentiꝝ es & ferrum statue sint signata.

Capitulum. xvj.

Sextus.

Ausam puto

Cydoneā apparere cur vel ipse nabuchodonosor caput aureū dictus sit: vel in manu babilonis esse aureus calix: quia videlicet capitalē insanā ydolatrie subleuauit ille faciendo statue auream tam magnam tamq; operosam tātis impensis stultissimo labore vsq; ad statum perducendāz cuius fuluo aspectu cum musica vt iam dictum est dulcedine sic inebriari vel dementari poterant anie mortaliū cupide: sicut quis inebriatur pleno calice. **I**ā nunc & illud dicere res ipsa admonet cur regnum medozū atq; persarum illi regno succedens per argentiꝝ in pectore: & brachijs statue quam nabuchodonosor somniauit. **C**ur regnum grecorum per es ventris & femozum. cur regnum romanorum per tybias ferreas et pedes partim ferreas partim fictiles signatum sit vel significari debuerit. **I**ā qui dem ante nos dictum vel vstratū regnū medozum atq; persarum idcirco per argentiꝝ signatum esse: quia tanto vilius extitit regno babilonio: qnto auro vilius estimatur argentiꝝ quod ex hystozis cōprobare hauri difficile est. **R**egnum autē grecorum per eris metallum idcirco signatum esse aiunt: qz es & durum & valde sonozum est: & greci fortes et maxime fuerunt eloquentes. **V**eruntamen licet sensus iste verus & bonus sit. nostri ratio ppositi causas adhuc alias suggerit: quia videlicet delectabile est propinas pposse reddere vel inuenire causas: qbus regna illa lapidē illum contra se prouocauerint qui absclusus de monte sine manibus statue percussit & contriuit atq; cōminuit. **V**erbum namq; dei cuius victoziam celebrare presens est inētio opusculi & lapis erat tunc anteq̄ caro fieret & nūc est postq̄ caro factum est et per ipsum et cū ipso et in ipso singula regna suis temporibus percussa atq; contrita sunt: & in nouissimo ita cōminuenda sunt vt quasi in fauillaz redigant: et qsi fauille que vento arrepta est nullus locus eoz inueniatur.

Folium

Quas ob causas & regnū babilonicū per aurum. & regnum persarum atq; medorum signatum sit per argentum.

Capitulum. xvij.

Habet igitur i

lucru quia sicut regnum babilonicū siue nabuchodonosor rex auro suo lapidem illū pronocavit scz verbum dei filium dei que & confessione illū esse recte miramur dicentē **Dani. iij.** Et species quartzī similis filio dei. ita & regni medorum superbia videlicet superosissimum aman argenti suo lapidem cundeꝝ contra se concitavit. Dixit enim regi assuero **Melch. iij.** Si tibi placet decerne vt pereat gens iudeoꝝ et decem milia talentorū appendam acharis gaze tue. dixitq; rex ad eum. Argenti quod polliceris tuum sit. de populo age quod tibi placet. Mirum non parue confide rationis est aut esse debet argenti quod appensum siue oblatum fuit ob iudaice gentis vniuersale exterminium contra ppositum dei: contra verbum promissiois qd nō esset vnde impleatur: si dyaboli voluntate qui insaniebat in aman consecutus fuisset effectus. sane qd dixit **Daniel ad nabuchodonosor. Daniel. ij.** Tu es ergo caput aureū & post hec confurget regnū illud minus te. libenter sic accipimus vt subintelligamus ad nequicie: vel malicie opus: quia videlicet regnum illud contra verbum promissiois minus egit qd regnū babilonis. qd & si tanto precellit regnum illud super regnū persarū et medorum: tanto copiosius fuit regno grecorum & regno romanorum: quanto ere & ferro preciosius est argentum. Itaq; quam propter causam nabuchodonosor siue regnum eius per aurum propter eandem regnum medorum & persarum recte intelligitur. per argentū quia videlicet hic auro: illic argento armatus nitentur dyabolus prepedire ne adimpleret promissionis verbum.

De regno grecorum quā ob causam per metallum cris significari debuit.

Capitulum. xvij.

xlix

Andē ob cau

Cam per cris metallū in eadeꝝ statua recte accipimus signatum esse regnum grecorum. Quid enim regnū illud egit: quid fecit illic dyaboꝝ bolut & dyaboli satelles antiochus. sartagibus suis & ollis eneis crudeliter vsus est **iiij. Machabe. vij.** Septeꝝ namq; fratribus cum matre apprehensis iussit sartagineꝝ & ollas eneas succendi: et singulos eorum cute capitis cū capillis abstracta: manuum ac pedum summitatibus precis abduc spirantes in sartagine torreri. Taliter impius ere suo cōtra deum vsus est: agente per eū dyabolo vt verbū promissionis & testamentum dei de cordibus eorū aboleret quibus data: vel ad quorum patres promissio facta est. Scripserat enī antiochus omni regno suo agē tante dyabolo vt esset oīs populus vnus. Erant autē iudei: imo & omnis syria sub regno eius. Quid igitur per hoc spiritus dyaboli intendebat: nisi vt transeuntibus iudeis in idem cum ceteris qui sub regno eius erant populis periret promissio: cum promissionis iam nusq; esset expectatio. Quod quia facere noluerunt quidaz per pauci inter cetera mala que illis intulit: hoc sumum fuit qd septem fratribus iam dictis & matri illorum sartagineꝝ et ollas eneas succensas crudeliter admouit. num parua hec est causa vt regnum illud per ventrem eneum et enea statue femora intelligi debeat. Dicterea in femoribus eneis cū crudelitate intellige turpitudines: qd videlicet dum illa agerentur templum luxuria & comestationibus erat plenum: & scortantium cū meretricibus sacrausq; coibus mulieres vltro se ingerebāt introserentes ea que nō licebat. **iiij. Machabeorum. vj.**

De regno romanorū quod per tybiss ferreas & pedes partium ferreas: partim siciles significatum fuerit. Capit. xix.

De regno romanorum cur per tybiss ferreas: & pedes partium ferreas

Liber

partim fictiles significatum fuerit. causa manifesta redditur dicendo **Daniel. ij.** Quomodo ferrum cominuit et edomat omnia. sic regnum quartum cominuet et conteret omnia. Veruntamen quod pedum quedam pars ferrea: quedam fictilis visa est. questione adhuc indiget ut planius fiat quous interpres idem fere exponat dicendo sic ibidem. Porro quia vidisti pedum et digitorum partem testeam: et partem ferream regnum diuisum erit quod de plantario ferri oritur. sicut quod vidisti ferrum mixtum teste ex luto: et digitos pedum ex parte ferros: et ex parte fictiles: ex parte regnum erit solidum: et ex parte contrarium. quod autem vidisti ferrum mixtum teste ex luto commiscebuntur quidem humano semine: sed non adherent sibi sicut ferrum non potest misceri teste. Tertium tempus quo hec euenisse cognoscantur nullo modo aliter melius inuenire possumus quam sequendo litteram propheti cam qua continuo subiungitur. In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus celi regnum quod in eternum non dissipabitur: et regnum eius populo alteri non tradetur. Tempus ergo quo regnum eternum suscitauit deus sicut quod de monte abscisus est lapis sine manibus et cominuit testam et ferrum et es et argenti et aurum. tempus inquam quo sine opere coniugali de virgine conceptus et natus est deus et homo ihesus christus. Respicimus qualiter tunc se habuerit regnum romanum quod sine dubio significatum est per ferrum. nam quod dicit. In diebus autem regnorum illorum. idem est ac si dicat. cum regna hec sibi ordine successerint. suscitabit deus celi regnum quod in eternum non dissipabitur.

Quomodo nascente christo vel mox nascituro regnum romanum habuerit ut merito per insociabiles res ferrum et testam significari debuerit.

Capitulum. xx.

Sit in pedibus
statue per insociabilia signa rerum ferri et

Sextus

teste: licet arbitrari significatum fuisse id quod acciderat romanis quando christus natus est de virgine. Quid enim acciderat hoc nimirum quod per maximas civiles discordias romana potentia in regnum et monarchiam deuenerat. Quis illas non audiuit discordias. quos ignorat illa civilia bella. Defatigatus est mundus et adhuc fatigatur: scolasticis lectianibus: hystorographis denarrantibus: pueris quoque retractantibus: romanorum fore omnium maximeque pompey et gay cesaris discordias immites discordias impacabiles. ut quos anthony et octauiani augusti pugnas civiles per quas et inter quas idem octavianus augustus romano monarchus effectus est in cuius diebus lapis de monte sine manibus abscisus est: quo regnate christus de virgine natus est: cuius et successoris eius tiberij cesaris temporibus eternum regnum dei per passionem et resurrectionem eiusdem ihesu christi suscitatum est. Per serpy inquam et per testam in pedibus statue discordias illas et bella civilia libenter accipimus signata fuisse et hoc esse quod scriptum est **Daniel. ij.** Quia vidisti pedum et digitorum partes ferream regnum diuisum erit quod tamen de plantario ferri oritur id est ex nimia fortitudine suboriente inuidia sicut ut regnum diuidatur. et hoc ipsum repetitur dicendo. Quia autem vidisti ferrum mixtum teste ex luto commiscebuntur quidem humano semine: sed non adherent sibi sicut ferrum non potest misceri teste. Cum magna admiratione hoc accipiendus est: quod non solummodo conciuces verum etiam conciuini fuerunt: ita ut pompeyus gay cesaris gener et octauiani anthonyus sororius existeret. et tamen non magis poterunt per concordiam coherere sibi quam potest serpy teste misceri. et tandem discerunt donec pars infirmior victa decellit. Ibi pars partes unius cuiusque romane virtutis ita velociter et fortiter superauit: ut pars que victa est lutee teste. pars autem que vicit ferro possit comparari. Una acies patitur bellum: gerit altera. ait auctor insignis describens illa civilia bella.

Folium

Item ad illū qui supatus erat. i. ad gayū cesarē iam dictū refert. Bellantē gemis tenuit te gallia iustis. Pars quora terra rum facili si prelia pauca gesseris: euenit tibi roma subegerit orbem. et ita factū est. Summa horum que dicta sunt ista est. per discrepantiā teste et ferri quarti id est ro mani regni ciuiles discordias recte posse intelligi. Nunc ad ordinem redeamus.

De eo q̄ exclamauit nabuchodonosor. Ecce ego video quorū viros solutos et ambulantes per medium ignis: et spes quarti similis est filio dei.

Capitulum. xxj.

Capitulum ma:

Cogne admirationis in aureo ca pite qd̄ erat nabuchodonosor contra statuam auream quam erexerat nabuchodonosor: istud est qd̄ exclamans Danielis. iij. Nonne inquit tres viros milimus in medijs ignis cōpeditos. ecce ego video inqt̄ video quatuor solutos: et ambulantes in medio ignis: et nihil in eis corruptionis est: et spes q̄rti similis est filio dei. Hoc magne inclamationis dictū totus orbis audiuit de ore hominis regis gētilis et impij. Et quis digne sufficit ad mirari vbi nam viderat ille filium dei vt similitudinez eius recognoscere posset in medio ignis. dixit enim. Et spes quarti similis est filio dei. Sic loq̄ solēt qui quā liber specie aliquando visam alicubi p̄sideratam et mente retentā: memoria signatam alio tpe siue loco alio in persona q̄libet recognoscūt. Iste inquit similis est illi quez vidi. istud est simile illi qd̄ ibi vel ibi p̄sideraui. q̄ similis est iuuenis iste p̄sobrino meo ait quidāz intuens iuniores thobiam. Viderat enim patres et in filio similem vt accidere assolet aiaduertebat speciem. Iste autē vbi viderat filium dei vt specie eius recognoscere posset in illo qui descenderat cum azaria et socijs eius in fornacem vel in medium ignis: nunq̄ viderat filiū dei: sed nec vnq̄ legendo vel audiendo didicerat: quis vel qualis esset filius dei. Nonne ergo mente non sua lo

3.

cutus est: nonne in magno excessu talitez effatus est. vere in magno excessu: in magno stupore non leuis stupor extitit quez quasi leuiter scriptura enūciauit dicendo vbi supra. Tunc rex nabuchodonosor obstupuit et surrexit prope re.

De admiratione super eo q̄ inimicus et persecutor hoc videre potuit et primus nominare filium dei.

Capitulum. xxij.

Speciosa dic torie pars: et insigne preconij verbi dei: filij dei q̄ illum manifesta confessione prius cōfessus est inimicus q̄ amicus: persecutor q̄ executor: et iniustus q̄ iustus: gētilis q̄ iudeus. q̄s enim saltem ex omnibus prophetis tam apte nomen istud expressit filium dei. habemus passim in scripturis propheticis: verbum dei: et hoc verbum dei filius est. sed mundus cum nō cognouit. **Johā. j.** ita vt nec apud iudeos quibus creditum est verbum dei tantū esset predicare hoc nomen qd̄ est filius dei. In mundo erat: et mundus per ipsū factus est: et mundus cum non cognouit. **Johā. j.** Nec solū cum non cognouit. verum etiāz annuntiationez de eo nec saltē iudeus ferre potuit vnde et oportebat prophetas claudere ligare et signare testimonia eius in scriptis quia sicut iam dictū est non possent portare saltē cultores dei: nec paterentur audire vllam esse dei generationem: vllam esse filium dei. per hunc sūmum ex principibus suis que iudeus aut gētilis arguere non posset. cuius opprimere os nō auderet. mundus hoc nomē primitus audiuit filium dei. Et ipse tantus predicator forte etiāz tūc dormiuit et somniauit q̄ndo nomen istud predicauit. Non enim pute mus cum tūc tantūmodo dormisse q̄ndo illam de qua iam supradictū est magna statuam somniauit: somniumq̄ perdidit: ignorans quid viderit. imo tota vita eius somnus fuit quicq̄ boni de deo p̄nunci auit. quicq̄ b̄ndixit et laudauit somnium fuit: q̄ sic illud de statua somnium p̄didit ita quicquid laudis deo declamauit totū

Liber

de corde eius velociter euanuit. Beniqz qui post interpretandez somnij vel statue quam viderat danielem adorauit. vere in quibus **Daniel. ij.** **Deus** vester deus decorum est z dominus regum. ipse postmodum statuas dedicans aureas: seruos eiusdem misit in fornaces ignis. Et quis est inquit deus qui cripiat vos de manu mea. item qui dixit **Daniel. iij.** **Be-** nedicimus deus eoz sydrac videlicet misac z abdenago zc. Ipse postmodum contra dei decretum quod viderat vel audierat superbe respondens. **None** inquit hec est babilon magna quaz ego edificauit in domum regni in robore fortitudinis mee et in gloria decoris mei. statim propter superbiam quasi bos effecti meruit.

De confessione reprobabili eo qd non sit speciosa laus in ore peccatoris.

Capitulum. xxij.

Am nunc ut constet

magis ac magis merito declamationes illas reprobari ppende: quia non fuit speciosa laus in ore illius peccatoris. tota naqz respisa est fermo tumide vanitatis. quod enim laudauit cum scripsit **Daniel. ij.** Nabuchodonosor rex omnibus populis gentibus z linguis que habitant in vniuersa terra. **Dar** inqz vobis multiplicet signa z mirabilia fecit apud me deus excelsus. **Placuit** ergo mihi predicare signa eius. quantum in oculis suis habetur dum dicit. **Signa** apud me fecit deus excelsus. et deinde. **Placuit** ergo mihi. qd enim est. apud me fecit. z qd placuit mihi nisi ob gratiam mei fecit. z feliciter origit illi deo quia placuit mihi. **Vere** sicut no dignatur deus excelsus laude nisi humili spiritu. ita iustum z dignu se fuit vt reprobarct extollentiam sublimium oculorum illius: quia laudando laudabilem in ipsa laude mentiebat. **Non** enim apud euz signa fecerat deus excelsus: quia no erat amicus: sed fecerat contra eum: quoniam erat inimicus dei excelsi z seruator eius. **Et** quis vnqz iustorum regum siue patri archbarum qui magnalia dei viderunt referens dixit aut dicere debuit. **Signa** apud

Sextus

me fecit deus. **Nos** quoqz de sanctis illis loqntes no dicimus aut dicere debemus apud illum vel illos: sed per illum et per illos siue coram illis deus mirabilia fecit vtpote in terra egipii. **Sicut** igit de rege oim filiorum superbie deus excelsus dicit **Job. xli.** **Non** parcam ei verbis potentibus z ad deprecandum compositis. ita de isto superbie filio recte dicas: quia no pepercit aut parcere debuit illi deus: idez pro laude clamosa z magnificentia sublimi.

Et si illud mirabile signum futuruz erat persecutionu: pati confessores trinitatis: z qd in passionibus ipsoz non esset abrens filius dei **Capitulum. xxij.**

Alud quoqz non pretereundum: qd z si non dixisset ille stupidus **Daniel. iij.** **Et** species quarti similis est filio dei. **Nos** qui nunc sumus z in rebus teporaliter gestis eterni regni misteria cōtemplari studemus scienter z vero sensu dicere possemus z nunc dicimus: quia species quarti similis fuit filio dei: id est qui quartus apparuit in camio ignis: z seruos dei excelsi mirabiliter custodiuit signu fuit z in semetipso signauit quod facturus erat. iamqz facere ceperat filius dei verbuz dei. **Quando** eni defuit agonizantibus ppter se seruis suis verbu dei. hoc maxime futurum erat teporibus euangelij sui vt publicis edictis z proscriptiomibus fide sancte trinitatis impugneret rex magne babilonis dyabolus. et ita factu est paganis romani impij regibus: dyabolo famulantibus. **Nonne** cum pijs martiribus filius dei z in flāmis et in ceteris agonibus semper presens fuit. vrbigrā. **Ubi** martir insignis laurentius ignibus suppositus est p fide filij dei. nunqd quia affatus fuit z super craticulā et sup ignem spiritū emisit. **Idcirco** dicas quia fuit absens: z ab ignibus eius longe abstuit filius dei. imo p̄sentior illi fuit et gloriosus in eo triumphauit qd si excussisset carbones z ignitam craticulam eius: qsi ventum rois flantem fecisset. **Transiit** per ignez z flāma illi non nocuit: et odor

Folium

ignis in eo non fuit quia fides lesa non est
imo sicut auz per ignem pbata est. Sic
animaduertimus in illa fornace babiloni
ca spes quarti similem filio dei qz sicut p
speciez que illic apparuit custodiri fuerit
illi tres pueri. Sic per inuisibilem presen
tiam filij dei illesa pmanfit in sanctis mar
tiribus hoies eterne trinitatis: z romanuz
imperijz sonorius atqz dulcius qm ille rex
babilonis tandem confiteri meruit chris
tum filium dei.

**Cur templum suum ab igne babiloni
eo non defendit qui tres pueros saluauit
in medio ignis.** **Capitulum. xxv.**

Non poterat

Non poterat hic deus excelsus templi suuz
quod erat iherosolymis illesuz
custodire a flammis incendij babilonij qui
tres pueros taliter custodiuit in camino
ignis vt nihil potestatis haberet in corpo
ribus eoz z capilli capitis eoz no essent
adusti z saraballa eoz non essent immu
tata z odor ignis non transiret per eos.
Plane poterat sz erudiendus erat mun
dus: vt scirz qz deus excelsus non pulcris
lapidibus aureis ve parietibus tepli ma
nufacti delectat: sz fidei claritate z mudis
cordibus: z ille est eius optabilis locus:
Naz qz z tabernaculum moyses cum au
toritate dei z templum salomon tanto o
pere auro z gemmis extruxit atqz peroz
nauit: existimare poterant hoies cupidi o
deo male sentiētes: qz esset eoz similis z
de religione iusticie nihil curantes puta
rent se satis honorare deum muneribus
aureis: suamqz cupiditatem corroboraret
quasi exemplo dei. Hanc suppositionem
digne a se remouere curauit ope pficien
do illud quod ad salomonem dixit cu ille
pfecisset edificium domus domini **Cij.**
Re. ix. **Si aut inquit auersione auersi
fueritis vos z filij vri non sequentes me
nec custodientes mandata mea. auferaz
israhel de superficie terre quam dedi eis: z
templum quod sanctificauit nomini meo
pictaz a conspectu meo. Salomō inquit
Acu. vij.** **Steffanus pthomarur edifi
cauit illi domum: sz excelsus non in maū**

lj

factis habitat sicut p pphetam dicit **Le
lum mihi sedes est terra aut scabellū pe
dum meoz. Quaz domū edificabitis mi
hi dicit dominus. Cyla. lxxj.** aut quis lo
cus requietōnis mee. **None manus mea
fecit hec omnia. Digne igit se fecit qz te
plum vel auz templi manufacti p tempe
z re multum neglexit: nomen aut suuz z
promissionis verbum in quo vita est glo
rificare z dilatare nunqz desijt.**

**De eo qz scriptū est. Responditqz rex
z ait. None hec est babilon magna quaz
ego edificaui in domum regni.**

Capitulum. xxvj.

Am semel z secū:

Tam semel z secūdo commonitus fuerat nabuchodonosor
rex vt ab altitudine sua detumesceret ac
de semetipso mortalis homo humilia sci
taret: z prior quidem admonitio terribilis
sequens aut terribilior atqz scuerior exti
tit. Nam in primo tantummodo terribus fu
it. In secūda vero damnum quoqz de su
is accepit: qz viros illos fortissimos de ex
ercitu suo qui ad eius imperiū fuos dei
excelsi miserant in fornacem interfecit flā
ma ignis. Iusta ergo super ipsum post
hec peruenit sententia precūte visione cu
ius interpretatio sententiam ipsam prenū
ciabat nihilominus pferante cordis ei
us indomabili supbia. Nam vt sciamus
quanta in corde eius arrogātia: quanta
in oculis fuerit extollētia signanter ita di
ctum est. **Post finem mensium duodeci
subaudis ex quo d arborē succidēda som
nium viderat z interpretatōez eius audie
rat in aula babilonis deambulabat: respō
ditqz rex z ait. Dani. iij.** **None hec
est babilon magna quam ego edificaui
in domū regni in robore fortitudinis mee
z in gloria decoris mei. Hec est interpre
tatio altissimi que peruenit sup dominuz
mecum regem. Eicient te ab hominibus:
z cum seris erit habitatio tua z fenuz vt
bos comedes. Clarz itaqz maxima i illo
culpa superbie qz considerando magnitu
dinem babilonie roburz fortitudinis sue
z amplitudinē vt putabat glorie. Impos
sibile iudicauerat qd audierat ex diuina**

Liber

auctoritate faciliusq; posse infectum preterire verbum domini fm interpretatōez somnij q̄ venire aliquid super se: aduersi tantum regem magne babilonis. Igitur vbi statim subiungitur **Da. iij. Nus** adhuc sermo esset in ore regis vox de celo ruit tibi dicitur rex nabuchodonosor. Regnum tuum transijt a te zc. manifeste predicat sicut omnipotentia ita z omni potētis iusticia quia sanctus z iustus ne minem penaliter humiliat nisi illum qui se pertinaciter exaltat.

De eo quod dictum est ad beatū iob Ecce uehemot quem feci tecum fenūz quasi bos comedit z q̄ nabuchodonosor fenum comedendo similis ei factus sit

Capitulum. xxvij.

Andem notā

Quod idem nabuchodonosor sicut in culpa ita z in pena similis factus est captiuatozi generis hūani diabolo. Nam de illo dixerat dominus ad beatum iob **Iob. xl. Ecce uehemot quem feci tecum fenūz quasi bos comedit.** Cū ergo ex hominibus abiectus nabuchodonosor: fenum vt bos comedit. Per hoc quoq; manifeste dat̄ intelligi q̄ in pena sua similis diabolo extitit. Quod facit ille spūaliter: hoc fecit iste corporaliter: q̄ ille in desinent: hoc iste septennio. quo videlicet numero vniuersitas significari solet. Ille nāq; fenum comedit. i. carnales sibi incorporat hoies. De qualibus scriptum est **psal. xl. Omnis caro fenum z ois gloria eius quasi flos agri: vere fenum est populus exiccatus est fenum z cecidit flos.** Solum eiusmodi fenum comedit quasi bos: q̄ preter viriditatem carnis nihil est in eis quibus preualuit ille uehemot. Et quid amplius est in his qui dentes illius offendunt: nisi illud quod sequit̄ **vbi s̄. Verbum aut̄ domini manet in eternum.** Igit̄ q̄ iustus tam pulcrum est iudiciūz in eo q̄ ille dum rex prepotens quasi bos comedit fenum itaq; diceret ei vox que de celo ruit sup eum **Da. iij. Tibi dicit̄ nabuchodonosor rex. Tu verbum domini quod**

Sextus

manet in eternum exterminare voluisti: succedendo iherusalem z templum domini quod solum erat in quo intocabat nō me domini. sed neq; tu: neq; uehemot pater tuus: vel quicumq; sunt ex parte eius. efficere poteritis vt inuacuum pretereat verbuz p̄missionis quāticunq; affligatis aut deuoretis fenum vel florem fenū: id est carnales hoies vel carnaliūz hoim gloriā: quoz aliqui idcirco permittunt̄ vobis cum sint ex abrahaz traducti quia sunt quidem filij carnis sed non filij p̄missionis vnde nec merent̄ in semine cōputari.

De vana gloria eius dicentis. Nōne hec est babilon quam ego edificauit: z de ipsa babilone quando vel a quibus edificata sit. Capitulum. xxvij.

Utras ne ver

Quam dixit gloriando. Nōne hec est babilon quam ego edificauit. Babilonem nāq; vt pompicius Trogus refert semiramis condidit murumq; vbi cocto latere circumdedit. Arena: pice z bitumine inter strataq; materia. Nūquid ergo vix dixit tanto iunior semiramide vxore. Nūm in quo regnum assirorum cepit. Uertamen sacra prepollet auctoritas q̄ z ante semiramidem babilon extitit: z causa quoq; nominis eius antiquissima: sacris est edita literis **De. x.** Chus inquit filius cham genuit nemrot Ipse cepit esse potens in terra. Fuit aut̄ principium regni eius babilon De terra illa egressus est assur z edificauit ninuē. Causa nominis quod est babilon extitit illa q̄ ibi deus linguam pfudit eozuz qui edificabant z cessauerunt edificare ciuitatem. Nam idcirco vocatū est inquit nomen eius babel: q̄ ibi pfusum est labium vniuersę terre **De. xij. Ergo vir gloriōsus de qualium quolibet illud sapientie dicum est. Puer. xxv. Pubes z ventus z pluuie non sequetes: vir gloriōsus z p̄missa non complens. Vir inq; gloriōsus. i. vanus vento vanitatis plenus atq; distentus: q̄ fortassis babilonem p̄p̄ris opibus: atq; impensis auxerat rem suam**

Folium

siue opus suum non parui estimans aut estimari volens magno ore declamauit: responsum cordis alti et erecte ceruicis

Da. iij. Nonne hec est babilon qua ego edificauit ne diceret quas ego pueri siue ampliaui: et quod tamen o vir gloriose si tu babilonem a fundamentis edificastis: num quid vel sic verbum quod audieras scilicet interpretaciones somnii facere irrita potuisses. Iuste igitur quod tam iustus quam oipotens sermo dei est. **Sup te sententia vox rui etiam si aliquo modo consilium sancti pphete secutus fueras dicens **Da. iij.** Peccata tua clemosinis redime et iniquitates tuas misericordijs pauperum forsitan ignoscet delictis tuis.**

De mutatione ipm sup eij vtru mentem solam et non etiam formam amiserit
Capitulum. xxix.

Andem de l

sto dicendum: quod solet queri vtrum mentem solam et non etiam formam amiserit. Et quidem ipso dicente

Da. iij. Ego nabuchodonosor oculos meos ad celum leuaui et sensus meus confusus est mihi. Sic maiores nostri asserunt: quod quando dicit sensum sibi redditum ostendit non formam amisisse sed mentem. Sed adhuc illud occurrit et repugnare videtur quod idem postmodum repetens dicit

Da. iij. In ipso tempore sensus meus fuerat ad me et ad honorem regni mei: decorumque perueni et figura mea reuersa est ad me et optimates mei et magistratus mei requisierunt me. Et inter cetera dicit ibidem. Et figura mea reuersa est ad me. Profecto dat intelligi quod de figura siue status humani rectitudine non nihil amiserit et quod etiam si manuum vel pedum effigies digitorumque discretio siue discreta numerositas permansit: nihilominus tamen quadrupes inceserit: presertim cum ita dicitur vel expellsum sit fenum quasi bos comedes: et fenum ut bos comedit qui videlicet bos quadrupes: nullis vitibus: quippe cui manus natura creauit. sed manus humi fenum dente demetit et os per terram trahendo comedit. Sed et illud quod

liij

dictum est in sententia **Ubi est Rex bestijs atque feris erit habitatio tua.** Figura eius demutatam fuisse ut iam dictum est. nonnulla ex parte probat presertim quod dicitur **xi.** Et figura mea reuersa est ad me. Et quia bestie siue fere non facile sociarentur illi sine aliqua sui similitudine. Veruntamen quomodoque figura eius se habuerit. Hoc in laudem omnipotentis verbi dei admirandum est: quod regem tam potentem tanta mutatione demutauit quanta queque piam hominum fuisse demutatus: sacra namque scriptura meminit: excepta vxore loth: que respiciens post se versa est in statuam salis **Gene. xix.**

Incipit liber septimus. De victorioso verbo dei quod postquam regem babilonis demutauit ipsam quoque babilonem diuisit et in pedes ac pedes iradidit apparentibus digitis quasi manus hominis scribentis. **Capitulum. i.**

Est effect:

Dum verbi dei victoriosus quo hominem reges: hominem superbum: regem elatus forniciter deiecit: potenter humiliavit: ipsum quoque regnum debellare superuenit: premisso summi vel presentie sue admirabili signo rege baltasar celebrante conuiuium iamque temulentorum optimatibus suis: cum vxoribus et concubinis suis dum in sacris vasis templi domini biberent vinum et laudaret deos suos argenteos et aureos et creos ferreos: ligneosque et lapideos. in eadem hora apparentes digiti quasi manus hominis scribentis supra candelabrum in superficie pietatis aule regie et rex aspiciebat articulos manus scribentis. Tunc regis facies commutata est et cogitationes eius perturbabant cum et compages renum eius soluebant et genua eius ad seinuicem collidebant. **Da. v.** Scriptura illa signum fuit verbi dei iam iam conlurgentis. iam iam irruentis ad debellanda superbiam regni tyrannici: regni asiriorum atque caldeorum quod a ipso rege **Nimi** et pugis eius